

„Myslím si, že hodně lidí říká, že něco nejde udělat, protože to nikdy ani nezkusili. Je to jenom záminka. Většina věcí i zdánlivě nemožných tvrdou prací dosáhnout lze. Myslím, že je to vůle, co lidem často schází.“ (Nicholas Winton 1973)

Sir Nicholas Nicky Winton (1909-2015)

Jméno pro někoho známé, pro někoho neznámé. Dne 1. září 1939 to však znamenalo pro 669 dětí jméno zachránce. Ano bavíme se zde o siru Nicholasi Wintnovi, který díky své pílì, soucitu a hlavně díky své víře zachránil 669 dětí z Němci okupovaného Československa.

A jak to celé začalo?

Roku 1938 se mladý anglický podnikatel Nicky Winton vydává se svým kamarádem do Švýcarska na hory. Nikdy tam však nedojede. Když se dovídá o situaci v Čechách a na Slovensku, rozhodne se vyměnit oteplováky za společenské kalhoty a odjíždí do Prahy. Tam se ubytuje v Grand Hotelu Šroubek, kde se dozvídá o otřesných plánech Adolfa Hitlera, které se týkají židovských občanů a obyvatel Sudet a hlavně jejich dětí. Zakládá Dětskou sekci organizace na pomoc uprchlíkům z Československa a kontaktuje nejruznější státy světa, s tím že chce deportovat České a Slovenské děti za hranice Říše. Z oslovených 37 států však kladně odpoví pouze dva. Velká Británie a Švédsko. Ostatní země včetně USA se k němu otáčejí zády. Dne 29. září 1939 podepisují Neville Chamberlain (Velká Británie), Édouard Daladier (Francie), Adolf Hitler (Německo) a Benito Mussolini (Itálie) Mnichovskou dohodu.

„Tímto listem jsme uznali nárok území Československa Německu, abychom zachránili mír.“ Tato až hrůzostrašná slova pronesl Neville Chamberlain po návratu z Mnichova na letišti v Londýně. Tím se oficiálně k Československu otočil zády.

Jedinou záchranou tedy již byl pouze Winton, o kterém však nikdo nevěděl. Několik dnů po uzavření Mnichovské dohody začíná Winton seznamovat ohrožené rodiny se svým plánem. Umíte si představit, že k Vám přijde domů neznámý člověk s nabídkou, že vaše zachrání děti s tím, že je odveze k neznámým lidem do Anglie?... Přesně toto rozhodnutí stálo před stovkami rodičů a všichni věděli, že není čas. Nakonec však víc jak 800 rodin souhlasilo, a Nicky začal zhromažďovat dokumenty a odesílal je do Velké Británie k rodinám, které si vybírali děti. Každá britská rodina musela za jedno dítě zaplatit 50 liber s tím. Musíme si uvědomit, že v té době byl týdenní plat cca 9 liber.

Paradoxem je, že nejvíce našich dětí přijmuly rodiny patřící do středních a chudších vrstev anglického obyvatelstva. Z bohatých lidí, kteří by mohly zabezpečit klidně sto dětí na mnoho let, se nepřihlásil nikdo.

Je polovina března roku 1939 a Wilsonovo nádraží v Praze praská ve švech. Na peronech stojí zástupy rodin s dětmi. Každé dítě svírá kufřík se svými věcmi, který bude jejich jediným majetkem. Na krku každého z nich visí bílá obdélníková cedulka se třemi čísly. Která nyní zastupuje jejich jména. Druhou ručičkou se drží rodičů a koukají na ně uplakanýma očima. Ti je však uklidňují, že bude všechno v pořádku a že se za pár týdnů opět setkají. Těch „několik týdnů“ však trvalo šest let. Je za pět minut devět a pro rodiče to je šest nejhorších minut v životě. Musí se rozloučit se svými dětmi. Ještě nikdo netuší, že je to navždy. Po té nastupují děti do vlaku, některým z nich není ani rok a starají se o ně jejich starší sourozenci a kamarádi. Jedna matka však najednou vytáhne své dítě z vlaku, přivine si jej do náručí, a přemýšlí zda-li se vzdá svého dítěte. Jsou to nejrychlejší vteřiny svého života. Nakonec se rozhodne, své dítě vrátí okénkem do vlaku a tím mu zachrání život. Minutu po deváté hodině vlak opouští Wilsonovo nádraží a vydává se na 4 denní cestu do bezpečí. Po tomto transportu bylo skutečně ještě sedm dalších a poslední z nich odjel v polovině srpna. Devátý transport s 251 dětmi nestihl odejet, protože vypukla 2. světová válka.

Po příjezdu do Anglie jsou děti rozesílány k rodinám, kde tráví šest let. Po skončení války se 80% „Wintonových dětí“, jak se jim dnes říká, vrátí do Československa a začínají hledat své příbuzné. Rodiny jsou však beznadějně vyvražděné a skoro 98% dětí nenachází nikoho, málokdo se setká s jedním z rodičů. S oběma rodiči nikdo. Většina z nich se proto vrací do Anglie ke svým adoptivním rodinám, které se o ně starají většinou až do 17-ti let. Další část dětí odjíždí do ciziny a dodnes žijí po celé naší Zemi. Pouze malá část z těchto dětí zůstává za každou cenu v Československu.

Sám Winton se nikdy nikomu nesvěřil o svém činu, až do té doby, kdy jeho manželka Greta našla na půdě krabici se seznamem dětí. Nakonec z těchto seznamů a fotografií vznikl ojedinělý dokument, tzv. „Kniha ústřížků“, kde se nacházejí fotografie, adresy a jména dětí, které Winton zachránil. Většina z dětí ani nevěděla, kdo a proč je zachránil a to až do té doby, kdy televize BBC uvedla

televizní program „*That's life*“ (To je život). Na tento program byl pozván i nic netušící Nicholas Winton. Dramaturgyně pořadu jej přivítala a seznámila přítomné diváky s jeho činem, poté prozradila že mezi diváky je i jedno ze zachráněných dětí Věra Diamantová, která seděla hned vedle Nickyho Wintona. Pak vyzvala všechny, kteří vděčí za svůj život Nicholasi Wintonovi, ať povstanou. Zvedlo se téměř celé studio... Byl to jeden z nejdojemnějších okamžiků, které Winton zažil.

V roce 1998 získal Nicholas Winton od prezidenta České republiky Václava Havla Řád T. G. Masaryka. Poté v roce 2002 byl královnou Alžbětou povýšen do šlechtického stavu, 4x byl nominován na Nobelovu cenu míru a to v letech 2007, 2009, 2011 a 2013. Nikdy ji však nedostal, i když nominační petici podepsalo přes 270 tisíc českých studentů a přes 100 tisíc studentů ze zahraničí. Roku 2014 byl vyznamenán prezidentem České republiky Milošem Zemanem Řádem Bílého lva.

Všechny děti, které byly odeslány do Anglie přežily 2. světovou válku a většinou se dožily vysokého věku. Sám Nicholas Winton zemřel 1. července 2015 v nedožitých 107 letech.

A proč zde vlastně o tomto neobyčejném muži, který se neustále usmíval a pomohl skoro sedmistům dětem, píšete? Je to proto, aby se na Nickyho Wintona nezapomnělo a i vy jste měli možnost se o něm něco dozvědět. Je nutné se z minulosti poučit a zabránit podobným činům, které páchali Němci za 2. světové války na židovském a romském obyvatelstvu a naopak si vzít příklad z tohoto muže a pokusit se jít v jeho stopách. Osobně bych doporučil zhlédnout tyto české filmy: „Všichni moji blízcí“, „Nickyho rodina“ a „Síla lidskosti“ režiséra Mateje Mináče.

V úterý 8.3.2016 se žáci druhého stupně zúčastnili velice zajímavého a poučného filmového programu, který provázela dramaturg Zdeněk Tulis, kterému bych tímto chtěl i poděkovat za úžasný zážitek a spoustu nových informací.

Doufám, že Vás tento článek dostatečně zaujal a dovoluji, abych přiložil úryvek z dopisu matky svému synovi Hanuši Weberovi v době pobytu v Terezíně:

Dopis mému synovi

*Můj milý hochu, už to jsou tři léta,
co ses sám vydal do širého světa.
Dosud tě vidím v Praze na nádraží,
jak z okna vlaku vykouknout se snažíš,
jsi celý uplakaný, tváře pobledlé,
a prosíš: Mami, nech mě u sebe.
Připadalo ti zlé, žes musel odejít,
bylo ti osm let, mělš právo na soucit.
Jít domů bez tebe bylo tak strašně smutné,
Myslela jsem, že mi snad srdce pukne.*

*Moc jsem se naplakala, věř, můj milovaný,
Teď jsem však ráda, že tu nejsi s námi.
Ta cizí paní, která se stará o tebe,
se jednou zcela jistě dostane do nebe.
Stále ji blahopřečím, žehnám ji napořád,
Té nelze odplatit, třebaže ji máš rád.
Tady je smutno, nevlídno a jídla je málo,
Všechno nám sebrali, nic nám nezůstalo.
(Ilse Weber – matka Hanuše Webera, zahynula
v plynové komoře koncentračního tábora
Auschwitz – Birkenau)*

Pro PODLAVIČNÍK napsal Vojtěch Šimera - IX.A